

Милија Марјановић
инспектор-просветни саветник за историју

ИЗВЈЕШТАЈ са обуке за наставнике „Међународна школа Холокауста Јад Вашем“
Јерусалим 18-26. јули 2015. године

Републички педагошки завод Републике Српске у сарадњи са Међународном школом за изучавање Холокауста, Меморијалног центра Јад Вашем из Израела организовао је одлазак на обуку наставника историје и српског језика из средњих школа Републике Српске. Обука је реализована у Меморијалном центру Јад Вашем у Јерусалиму у периоду од 18. до 26. јула 2015. године и на њој је учествовало пет наставника српског језика, четири наставника историје, један дипломирани теолог и инспектор-просветни саветник за историју Републичког педагошког завода. Министарство просвете и културе Републике Српске подржало је наведени семинар и сносило трошкове авионског превоза од Београда до Тел Авива за све учеснике семинара. Трошкове боравка и семинара сносио је Меморијални центар Јад Вашем. Све активности око техничке припреме обавио је Републички педагошки завод. Наставници из Републике Српске били су део групе коју су чинили и представници образовних установа и институција из Републике Србије. Из Меморијалног центра комплетну припрему и семинар водила је др. Хава Барух.

Церемонији отварања семинара присуствовали су и амбасадор БиХ у Израелу његова екселенција господин Бранко Кесић и његова екселенција амбасадор Србије у Израелу Мр. Милутин Станојевић.

Активности у оквиру обуке могу се у основи сврстати у четири категорије:

1. **АКАДЕМСКИ ПРИСТУП ИЗУЧАВАЊУ ХОЛОКАУСТА** - који је у основи представљао предавања стручњака из појединих области овог значајног питања.
Др Роб Розет (Robb Rozett), директор библиотеке у Јад Вашему, одржао је веома добро предавање на тему „Јединствени и универзални аспекти Холокауста“ при чему је дао историјски преглед догађаја од доласка нациста на власт, увођења политике „коначног решења“ за Јевреје до њиховог страдања. У свом другом предавању осврнуо се на „Историјску перцепцију „коначног рјешења“. Говорио је о веома комплексном и слојевитом проблему који тако треба и схватити и проучавати.
Др Рафи Ваго (Rafi Vago) са Универзитета у Тел Авиву одржао је предавање на тему „Од модерног антисемитизма до нацистичке идеологије“. У свом излагању дао је одговор на, по њему два најзначајнија питања, а то су како се и колико модерни антисемитизам разликује од изворног.
Јифтак Меири (Yiftach Meiri) говорио је о улози холокауста кроз приказ његовог историјског развоја и говорећи о томе како је он успостављен и како је функционисао у Немачкој током Другог светског рата. Његова тема била је „Улога гета у холокаусту“, тако да је он дао приказ територијалне распоређености гета и преглед највећих који су постојали у Европи.
Шаламит Имбер (Shulamit Imber) педагошки директор у Јад Вашему одржала је предавање на тему „Како подучавати о холокаусту“. За подучавање о холокаусту веома су важни дневници који представљају најбоље сведочанство о животу у логорима, као и писања историчара који су живели у гету. Култура сећана Јевреја на страдање обухвата: списак имена жртава, њихове ликове и приче које жртве причају. За презентовање је важно оно што је било пре, током и након прогона. Циљ подучавања

је да се говори о људском бићу, а не о жртви која је представљена бројем, понижена, прљава. . .

Данијел Розенга (Daniel Rozenga) страучњак из Јад Вашема говорио је о томе „Како треба подучавати о извршитељима-злочинцима“, указујући да су и извршитељи људска бића, те да холокауст није дело ђавола, већ људског бића, а да убице нису монструми већ исто тако људска бића.

Др Ефрајм Зуроф (Efraim Zuroff) из истраживачког центра Симон Визентал говорио је о „Гоњењу нацистичких ратних злочинаца“. Објаснио је потребу да се сви живи ратни злочинци приведу правди без обзира на њихове године.

Значајан сегмент у подучавању о холокаусту јесте и живот „Између ослобођења и слободе“. **Др. Хаве Барух** је на веома упечатљив начин представила изазове са којима су се суочавали преживели холокауста. Требало је започети нови живот у коме нису имали браћу, сестре, родитеље, децу, пријатеље. Требали су да наставе живот у коме су биле свадбе без рођака, рођендани без пријатеља, није било ко да им пренесе традицију, обичаје. Требало је наставити живот у коме нису имали где да се врате и када су многи одлучили да оду у Израел, Америку, Аустралију. То је још један аспект судбине народа који доживео велика страдања и који има огромну дијаспору.

2. **СВЈЕДОЧЕЊА ПРЕЖИВЕЛИХ** – врло значајан сегмент који ставља акценат на судбину пјединаца у холокаусту.

Прво сведочење након доласка у хотел и уводног поздрављања и представљања имала је **Мирјам Авизер** (Miriam Aviezer) која је живела на простору бивше Краљевине Југославије (Словенија) и која је на врло потресан и емотиван начин дочарала своја искуства из детињства током холокауста. Мирјам сада живи у Израелу и написала је књигу „Војник са златним дугметима“ у којој је описала своје сећање на холокауст. Посебно је дирљив део у коме је говорила о свом односу са мајком и који је био веома емотиван.

Цви Хершл (Zvi Hersh) је преживјели Јеврејин из Холандије. Упечатљива прича о животу Јеврејина из Холандије, који је дошао у Израел да би ту живио са својим људима, у својој зељи, гдје његова дјеца могу да говоре свој језик и похађају јеврејске школе. Врло емотивно и аутентично свједочанство.

3. **ПЕДАГОШКИ ПРИСТУП ИЗУЧАВАЊУ ХОЛОКАУСТА** – чине низ радионица употпуњених материјалима за рад у школама.

Др. Хава Барух (Chava Baruch) одржала је презентацију уз радионичарски рад на тему „Живот Јевреја прије Холокауста“. У току рада представила је постере који су приказивали свакодневни живот Јевреја у градовима а уз то су учесници семинара читали и текстове који су се односили на различите категорије становништва међу Јеврејима.

Следећа радионица **Др. Хаве Барух** била је на тему „Суочавање са стереотипима“ и она је показала како се на једноставан начин може ученицима приказати негативна страна стереотипа.

Комбиновањем визуелних и текстуалних извора **Др. Хаве Барух** је презентовала на који начин се може говорити о животу Јевреја у периоду нацистичког режима 1933-1939. године. Тема радионице била је „Али прича није завршила на тај начин“.

„Како предавати о гету?“ Педагошка радионица **Др. Хаве Барух** која говори о начинима који се примењују у приступима прикладним за године старости ученика. По Хави шокирање није предавање, као што ни сваки преживели не може бити предавач. Сlike које својим садржајем шокирају могу да онемогуће ученике да даље уче. Различити предмети могу да причају приче о судбинама људи и то су материјали који се могу

користити у настави. Само можемо да се идентификујемо са судбинама људи, а не са бројкама и статистиком.

„Настава о логорима смрти Аушвиц и Јасеновац“–радионица коју је водила **Др. Хава Барух** и где је представила и материјал у Албуму Аушвиц. То је била радионица у којој се користе сведочанства и фотографије жртава као материјал у раду са ученицима.

Др. Хава Барух одржала је педагошку презентацију о „Утицају уметности у холокаусту“. Указала је, кроз приказивање делова филмова, разлике између документарних филмова и оних комерцијалних или уметничких. Наглашава да се филмови у настави могу користити само уз познавање историјског контекста о коме говоре и циљева продуцентата и аутора (Живот је леп, Дечак у пругастој пиџами). Посебно наглашава да постоји велика одговорност наставника за све оно што ради у учионици са ученицима. Учесници семинара подељени у групе имали су задатак да користећи доступне материјале у Меморијалу осмисле један наставни час и активности ученика и наставника, материјал који би користили и циљ часа. Теме су биле: Гето, коначно рјешење, Камп, живот након холокауста. Све групе су презентовале свој рад.

4. **ОБИЛАЗАК И УПОЗНАВАЊЕ МЕМОРИЈАЛНОГ ЦЕНТРА ЈАД ВАШЕМ** – уз стручне водиче упознати се са ризницом материјала који чине јединствени простор Меморијала.

Током седам дана семинара обишли смо Алеју праведника који се састоји од плоча са именима праведника и дрветом који су засадили, Дворану сећања која представља споменик жртвама холокауста, затим Долину заједница део у коме се налазе зидови са исцртаним границама држава и називима градова који су прије рата имали више од 500 Јевреја, као и породични образовни концепт, Салу сјећања и трг са библиотеком. Обишли смо и Дечији меморијал као и Јанус Корцак меморијал. У пратњи Хаве Барух обишли смо и упознали се са Историјским музејом Холокауста Јад Вашем и центром за учење, као и визуелним центром у Јад Вашему. Група је у пратњи стручног водича обишла и Нови историјски музеј Јад Вашем у оквиру кога је и у кино сали погледала филм Горана Паскаљевића „Кад сване дан“ који за тему има судбину јеврејског дечака у окупираном Београду. Стручни водич је приказао и објаснио уметничка дела која се налазе у Уметничкој галерији музеја холокауста.

Поред наведених активности које су се одвијале свакодневно, организатори су уприличили и посету Старом граду уз стручног водича, као и посету синагоги и обележавању шабата. Један дан су учесници провели у разгледању и упознавању Тел Авива. Сви учесници семинара су добили сертификат о учешћу на овој обуци.

ЗАКЉУЧАК:

Заједнички став учесника је да се у нашем образовном систему мора пронаћи начин и простор да кроз садржаје везане за нашу прошлост и дешавања на нашем простору, а користећи искуства добре праксе која смо стекли у Изралу, радимо на прикупљању и проучавању личних искустава и прича. Приче наших људи страдалих у Другом свјетском рату остале су скоро па неиспричане, али иста ствар се дешава и са људима који су страдали у овом посљедњем рату. Нажалост, историја се понавља. Једна од реченица које смо чули на семинару била је: „Страдање нам се више неће поновити“. А, односом према својим људима и учећи младе да цијене и поштују прошлост на добром су путу. Врло често се међу нама чуло питање: Да ли смо ми у области образовања урадили све што можемо да се наше страдање не понови?“

